

HOE GAAN WE OM MET HET ONTWIKKELINGSPERSPECTIEF?

In het kader van passend onderwijs is het opstellen van een ontwikkelingsperspectief (OPP) in het basisonderwijs verplicht voor alle leerlingen die extra ondersteuning ontvangen. Binnen het samenwerkingsverband is overeenstemming belangrijk hoe het OPP een werkbaar document kan zijn voor leraren, zodat het ook daadwerkelijk richting kan geven aan het optimaliseren van ontwikkelingskansen van leerlingen. De inspectie zal vanaf dit schooljaar de uitwerkingen van ontwikkelingsperspectieven voor leerlingen toetsen aan de wettelijke vereisten.

Tekst: Gea Spaans

Basisscholen hoeven voor leerlingen geen ontwikkelingsperspectief op te stellen voor ondersteuning die valt binnen de afspraak over basisondersteuning, zoals in het eigen ondersteuningsplan van het samenwerkingsverband staat beschreven. Voor een leerling die bijvoorbeeld op rekenen de doelen eind groep 8 niet zal halen, maar die wel binnen de basisondersteuning begeleiding krijgt, hoeft geen verplicht OPP uitgewerkt te worden. Het gaat hier namelijk niet om extra ondersteuning buiten de basisondersteuning om. Voor een leerling die extra ondersteuning krijgt op het gebied van sociaal-emotionele ontwikkeling (bijvoorbeeld via een arrangement) stelt de school wel een ontwikkelingsperspectief op.

Een OPP mag uiteraard ook in situaties opgesteld worden die niet verplicht zijn. Afspraken daarover worden gemaakt op samenwerkingsverband-, bestuurs- of schoolniveau. Uitgangspunt in de discussie daarover zou moeten zijn dat je een berekend aanbod biedt aan kinderen met speciale onderwijsbehoeften, waarin de (tussen)doelen, aanpak en ondersteuning helder zijn verwoord in een document. Hoe het document dan wordt genoemd, is eigenlijk minder van belang.

Als het gaat om een verplicht OPP, dient de school binnen zes weken nadat een leerling is geplaatst het ontwikkelingsperspectief vast te stellen voor deze leerling. Daarbij wordt afgestemd met ouders. Ouders hoeven op dit moment nog niet in te stemmen met het OPP. Het wetgevingstraject daarvoor loopt nog en kan hier wellicht nog wijziging in brengen.

WAT MOET IN IEDER GEVAL IN EEN OPP STAAN?

Een ontwikkelingsperspectiefplan (OPP) bestaat in ieder geval uit een aantal (wettelijk) verplichte onderdelen.

- *De te verwachten uitstroombestemming van de leerling*
In het basisonderwijs gaat het om de uitstroom naar één van de onderwijssoorten in het regulier voortgezet onderwijs (bijvoorbeeld vmbo-bb, havo) dan wel uitstroom naar één van de uitstroomprofielen in het voortgezet speciaal onderwijs.
- *De onderbouwing van de verwachte uitstroombestemming van de leerling*
De onderbouwing bevat ten minste een weergave van de belemmerende en bevorderende factoren (leerlinggebonden, onderwijs, opvoeding/omgeving) die van invloed zijn op het onderwijs aan de leerling.
- *De te bieden ondersteuning en begeleiding en, indien aan de orde, de afwijkingen van het onderwijsprogramma*
Als een leerling bijvoorbeeld extra ondersteuning krijgt, gericht op gedragsaspecten, dan is een korte beschrijving opgenomen van de doelen en de aanpak. Als de betreffende leerling zich op de basisvaardigheden naar verwachting ontwikkelt, dan kan voor de doelen en aanpak verwezen worden naar het groepsplan. Een uitwerking in het OPP-plan is dan niet nodig.

>>> Lees verder op pag. 10

Ten minste jaarlijks evalueert de school met de ouders het OPP. Mede op basis van deze evaluatie neemt de school, indien nodig, extra maatregelen om de leerling op koers te houden richting de uitstroombestemming of stelt de school het OPP bij.

OPP ALS PLANNINGSDOCUMENT

Bijna iedere school is aan de slag met groepsoverzichten en groepsplannen. In de groepsplannen staan de doelen voor met name de basisvaardigheden weergegeven, met daaraan gekoppeld materialen, didactiek, organisatie/differentiatie om aan de doelen in de komende periode te kunnen werken. Bij een OPP kijk je voor een enkele leerling naar het langere termijnperspectief (uitstroom) en redeneer je terug. Welke doelen moeten zeker aan de orde komen om aan de instroomeisen V(S)O te voldoen? Wat zegt dat over mogelijk te maken keuzes in de leerstof van methoden als het gaat om de basisvaardigheden? Is dispensereren voor doelen op de leerlijn nodig? De intern begeleider heeft een belangrijke rol samen met de taal- of rekencoördinator om als team inzicht te krijgen in leerlijnen en vervolgens ook verantwoorde keuzes te kunnen maken. Uitwerkingen die gemaakt zijn in het project Passende Perspectieven (www.passendeperspectieven.slo.nl) en bij CED-leerlijnen (www.leerlijnen.cedgroep.nl) kunnen daar ondersteuning bij bieden. Het OPP krijgt zoveel mogelijk een plek binnen of onderliggend aan het groepsplan zodat een leerling maximaal blijft profiteren van de instructie van de leerkracht en de interactie met andere leerlingen.

GEPLANDE VAARDIGHEIDSGROEI

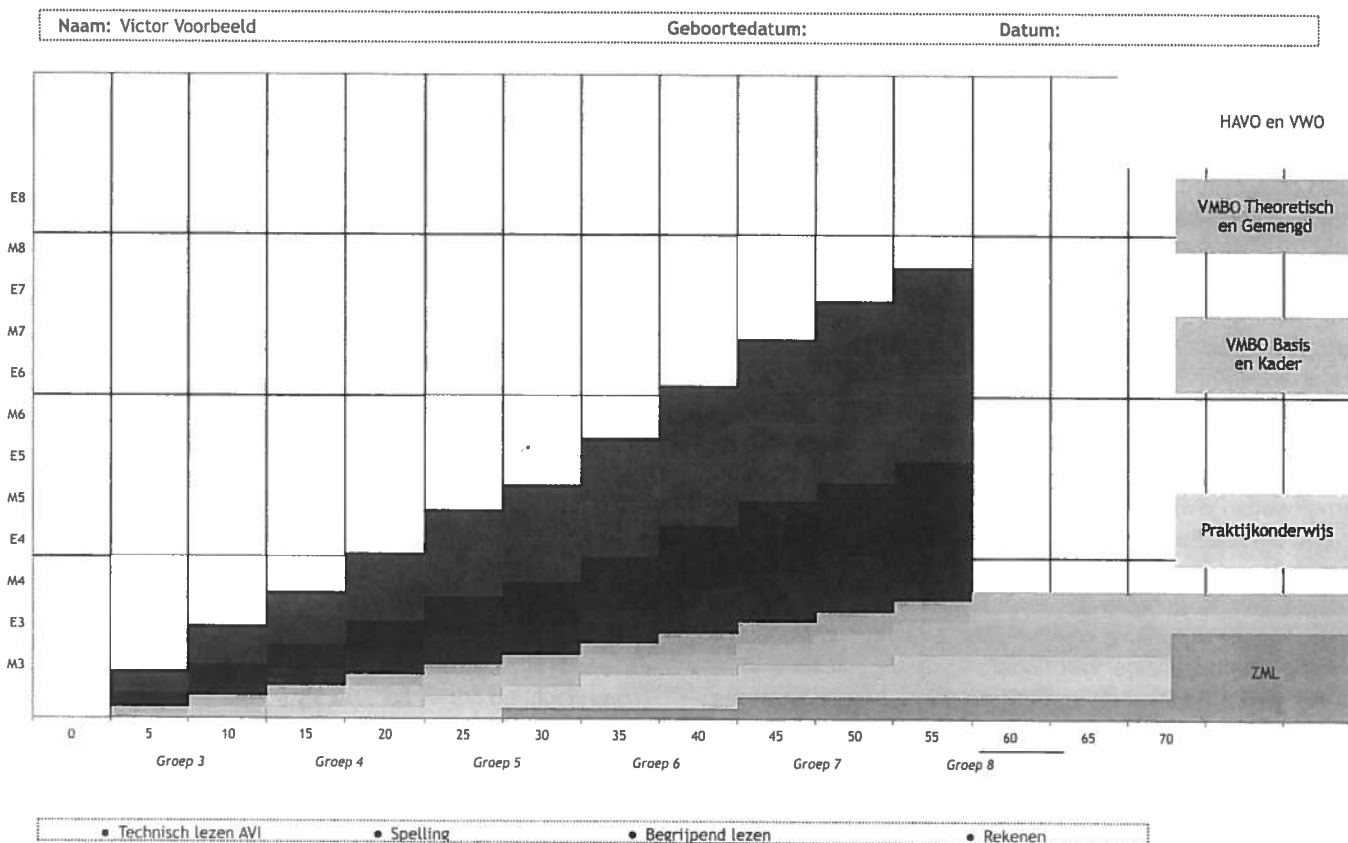
In de publicatie 'Ontwikkelingsperspectief in het basisonderwijs' (PO-Raad, herziene versie 2014) wordt uitgegaan van de

HET IS ESSENTIEEL OM OUDERS BIJ HET OPSTELLEN EN DE EVALUATIE VAN HET OPP ACTIEF TE BETREKKEN

term 'geplande vaardigheidsgroei'; welke groei verwacht de leraar in de komende periode? Op basis van de ambities bepaalt de school welke vaardigheidsscores en vaardigheidsgroei (met bandbreedte) op welk moment passend zijn. Het planner van de vaardigheidsgroei gaat altijd via de vaardigheidsscores. Functioneringsniveaus of vaardigheidsniveaus hebben alleen een communicatieve waarde naar ouders toe of voor bespreking in het team of de groeps- of leerlingbespreking. De school geeft daarmee aan hoe de score van de leerling zich verhoudt tot die van de leerlingen in de jaargroep.

OPP EN OUDERS

Het is essentieel om ouders bij het opstellen en de evaluatie van het OPP actief te betrekken. Veel ouders geven aan dat het OPP hen helderheid verschaft waar de school met hun kind naar toe werkt. Het zorgt ook voor duidelijkheid tussen school en ouders/leerling. Ouders kunnen ook veel informatie aandraagen over wat wel en niet werkt bij hun kind vanuit hun eigen ervaringen, vaak op sociaal-emotioneel gebied, maar ook

Ontwikkeld door: J.E. Jongbloed - van Wijngaarden; SBO Het Mozaïek

ten aanzien van talenten en interesses. Ditzelfde geldt voor de inbreng die het kind kan hebben. Visuele ondersteuning bij de bespreking van het ontwikkelingsperspectief met de ouders kan van meerwaarde zijn, zoals onderstaand voorbeeld: (www.groeidocument.nl, Jongbloed-Wijngaarden)

OPP ALS WERKDOCUMENT

Iedere school zou aan het eind van het schooljaar in het team moeten bespreken op welke wijze leraren omgaan met het document OPP. Is de uitwerking in het document ondersteunend in het maken van keuzes in doelen, leerstof en de ondersteuning die nodig is? Hoe maakt de leraar dat wat in het OPP staat zich eigen? Is het echt een werkdocument of komt het vooral op tafel als de leerling bijvoorbeeld in de leerling-bespreking besproken wordt? Wie werkt het OPP uit en voelt de leraar zich ook eigenaar van het OPP? Hoe verhouden de OPP's van verschillende leerlingen zich tot het groepsplan?

INSPECTIE

De inspectie beoordeelde het OPP in het basisonderwijs aan de hand van het waarderingskader via indicator 1.4 (leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden) en de indicatoren over zorg. In het nieuwste waarderingskader (augustus 2014) is de term OPP in relatie tot de opbrengsten niet meer terug te vinden. Toch blijft de inspectie nagaan of leerlingen zich voldoende naar verwachting ontwikkelen ten opzichte van de door de school gestelde (meetbare) doelen voor deze leerlingen. Of de school dit vastlegt in een OPP of een ander document maakt niet uit. Wat telt is een goede analyse en onderbouwing. Verder worden bij de beoordeling van deze indicator, alleen leerlingen in groep 8 beschouwd die een eigen leerlijn hebben voor taal én rekenen en maximaal het eindniveau van groep 7 halen.

Los van de opbrengsten toetst de Inspectie daarnaast of voor kinderen die extra ondersteuning ontvangen een ontwikkelingsperspectief is opgesteld en of dat voldoet aan de wettelijke eisen.

BRON

Clijisen, A, Spaans, G, Hollenberg, J, Pameijer, N. & A.J.C Struiksma (2013). Ontwikkelingsperspectief in het basisonderwijs. Utrecht: PO-Raad.

Ontwikkelingsperspectief
in het basisonderwijs

is medeauteur van
de publicatie 'Ontwikkelingsperspectief
in het basisonderwijs' en werkzaam
als projectleider voor projecten voor de
PO-Raad (Ontwikkelingsperspectief,
Opleiden in de School) en School aan Zet
(Taal- en rekenzwakke scholen, Aansluiting PO-VO).

ten aanzien van talenten en interesses. Ditzelfde geldt voor de inbreng die het kind kan hebben. Visuele ondersteuning bij de bespreking van het ontwikkelingsperspectief met de ouders kan van meerwaarde zijn, zoals onderstaand voorbeeld: (www.groeidocument.nl, Jongbloed-Wijngaarden)

OPP ALS WERKDOCUMENT

Iedere school zou aan het eind van het schooljaar in het team moeten bespreken op welke wijze leraren omgaan met het document OPP. Is de uitwerking in het document ondersteunend in het maken van keuzes in doelen, leerstof en de ondersteuning die nodig is? Hoe maakt de leraar dat wat in het OPP staat zich eigen? Is het echt een werkdocument of komt het vooral op tafel als de leerling bijvoorbeeld in de leerlingbespreking besproken wordt? Wie werkt het OPP uit en voelt de leraar zich ook eigenaar van het OPP? Hoe verhouden de OPP's van verschillende leerlingen zich tot het groepsplan?

INSPECTIE

De inspectie beoordeelde het OPP in het basisonderwijs aan de hand van het waarderingskader via indicator 1.4 (leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften ontwikkelen zich naar hun mogelijkheden) en de indicatoren over zorg. In het nieuwste waarderingskader (augustus 2014) is de term OPP in relatie tot de opbrengsten niet meer terug te vinden. Toch blijft de inspectie nagaan of leerlingen zich voldoende naar verwachting ontwikkelen ten opzichte van de door de school gestelde (meetbare) doelen voor deze leerlingen. Of de school dit vastlegt in een OPP of een ander document maakt niet uit. Wat telt is een goede analyse en onderbouwing. Verder worden bij de beoordeling van deze indicator, alleen leerlingen in groep 8 beschouwd die een eigen leerlijn hebben voor taal én rekenen en maximaal het eindniveau van groep 7 halen.

Los van de opbrengsten toetst de Inspectie daarnaast of voor kinderen die extra ondersteuning ontvangen een ontwikkelingsperspectief is opgesteld en of dat voldoet aan de wettelijke eisen.

BRON

Clijsen, A, Spaans, G, Hollenberg, J, Pameijer, N. & A.J.C Struiksma (2013). *Ontwikkelingsperspectief in het basisonderwijs*. Utrecht: PO-Raad.

is medeauteur van de publicatie 'Ontwikkelingsperspectief in het basisonderwijs' en werkzaam als projectleider voor projecten voor de PO-Raad (Ontwikkelingsperspectief, Opleiden in de School) en School aan Zet (Taal- en rekenzwakke scholen, Aansluiting PO-VO).

27 t/m 31 januari 2015
Jaarbeurs Utrecht

Vraag je gratis toegangsbadge aan via onze site & bezoek de Pica-stand (A036) in hal 9!

NIEUW

De *Hulpwaaier Dyscalculie* is een handig naslagwerk voor scholen, professionals of voor gebruik thuis. Deze waaier is ontwikkeld door Marjolein Naaktgeboren en Sonja Prins die eerder de *Hulpwaaier Dyslexie* hebben gemaakt.

Stevige waaier | 116 pagina's
€ 14,95

NIEUW SPEL

Met dit kleurrijke *Coolle Kikker-spel* leren kinderen faalangstige, pieker- en dwanggedachten te veranderen in opkikkertjes.

Bordspel in doos
2-6 spelers
speelduur 20-25 min.
vanaf 8 jaar
€ 64,50 (geen verzendkosten)

VERWACHT: EDI

'Onderzoek uit de gehele wereld ondersteunt het belang van expliciete instructie. Het zal duidelijk zijn dat in het kader van passend onderwijs deze aanpak een must is.' – Dr. Kees Verwooy

Paperback | 232 pagina's
ISBN 9789491806339 | € 24,95

Bestellen? www.uitgeverijpica.nl